

Gewasbeschermingsmiddelen in de agrarische sector

Een verkenning naar het veilig werken met gewasbeschermingsmiddelen in de glastuinbouw en vollegrondteelt.

Gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt om (landbouw)gewassen tegen ziekten en plagen te beschermen. Echter brengt het gebruik ook risico's voor mens, dier en milieu met zich mee. Om veilige en gezonde werkomstandigheden te bevorderen, heeft de Nederlandse Arbeidsinspectie een verkenning gedaan naar het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door bedrijven in de glastuinbouw en telers van vollegrondsgroenten.

In deze verkenning zijn 85 bedrijven bevestigd naar het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, hun kennis van de risico's daarvan en de genomen maatregelen ertegen. Dit document laat de belangrijkste conclusies van deze verkenning zien en wat de Arbocatalogus Glastuinbouw op deze thema's aanbeveelt.

RI&E en Plan van Aanpak

Een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) beschrijft welke gezondheids- en veiligheidsrisico's werkzaamheden in een bedrijf met zich meebrengen. Het overgrote deel (91%) van de bevestigde werkgevers heeft een RI&E. Hierin is echter weinig aandacht voor de blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen: slechts 5% van de RI&E's bevat een blootstellingsbeoordeling gewasbeschermingsmiddelen.

Bij de RI&E hoort ook een Plan van Aanpak (PvA) dat beschrijft welke maatregelen de werkgever neemt om de risico's zo veel mogelijk tegen te gaan. In slechts 20% van de PvA's staan maatregelen die betrekking hebben op gewasbeschermingsmiddelen, waardoor werknemers onnodig gezondheidsrisico's kunnen lopen.

Arbocatalogus Glastuinbouw:

- Neem het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op in de RI&E en het PvA.
- Besteed hierbij ook aandacht aan de aard, mate en duur van de blootstelling.

Arbocatalogus

In een arbocatalogus beschrijven werkgevers- en werknemersorganisaties gezamenlijke afspraken over de wijze waarop zij (gaan) voldoen aan de doelvoorschriften van de overheid voor gezond en veilig werken. Ongeveer de helft van de bedrijven (52%) is bekend met de arbocatalogus die van toepassing is.

- Bekijk in de [arbocatalogus Glastuinbouw](#) welke maatregelen u kunt nemen om (gezondheids)risico's te beperken.

Risico's en maatregelen

Bijna 80% van de werkgevers en 87% van de werknemers is zich bewust van de risico's van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kan deze risico's benoemen. Toch maakt slechts 30% van de werkgevers zich zorgen over de (langetermijn)effecten op gezondheid en milieu. 62% van de werknemers weet welke maatregelen genomen moeten worden om zich te beschermen tegen de gezondheidsrisico's van gewasbeschermingsmiddelen. Langetermijnrisico's van gewasbeschermingsmiddelen worden vaak onderschat.

Gewasbeschermingsmiddelen (biologisch en chemisch) kunnen bij onjuiste toepassing leiden tot gezondheidsrisico's op de korte en langere termijn. Denk aan aandoening van de hersenen, onvruchtbaarheid, kanker, huidaandoeningen en allergieën. Gewasbeschermingsmiddelen kunnen via de huid, via inademing en via eten en drinken (geen schone handen) het lichaam binnenkomen.

Arbocatalogus Glastuinbouw:

- Zorg dat medewerkers op de hoogte zijn van de risico's van het werken met gewasbeschermingsmiddelen en andere chemische middelen. Zorg ook dat ze weten hoe die risico's zijn te voorkomen.
- Vermijd of beperk het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Als een toepassing niet te vermijden is, gebruik dan de minst schadelijke werkzame stof en de minst schadelijk vorm.
- Vervang een risicovolle toepassingstechniek door een veilige techniek.
- Automatiseer het spuiten.
- Plaats een oogdouche dicht bij de plek waar gewasbeschermingsmiddelen worden klaargemaakt.
- Ken de gevaarpictogrammen.

	Ontvlambaar		Milieugevaarlijk
	Ontploffbaar		Acute gezondheidseffecten
	Bijtend		Oxiderend
	Lange termijn gezondheidsgevaar		Gassen onder druk
	Giftig		

Scan het gevaarpictogram met de Stoffencheck-app

De Stoffencheck-app geeft informatie over het werken met bepaalde stoffen: wat de risico's zijn, of je er ziek van kunt worden en welke maatregelen nodig zijn om veilig te werken. De scanfunctie maakt het mogelijk om de pictogrammen op verpakkingen te scannen. Download de app door op een van onderstaande iconen te klikken of ga naar de app store op uw telefoon of tablet en zoek op 'Stoffencheck'.

Bepaal de veilige grenswaarde

Om te beoordelen of blootstelling kan leiden tot gezondheidseffecten, toetst u deze aan grenswaarden. Op het etiket van het gewasbeschermingsmiddel leest u hoe u onder de grenswaarde blijft. Kijk op nlarbeidsinspectie.nl voor meer informatie over het toetsen aan grenswaarden.

Veiligheidsinformatieblad kwijt?

Voer op fytostat.nl de naam van het product in en download het veiligheidsinformatieblad en etiket. Zo bent u altijd op de hoogte van de risico's van het gewasbeschermingsmiddel en weet u hoe u het product veilig gebruikt, transporteert en afvoert.

Voorlichting en instructies

Iemand die gewasbeschermingsmiddelen aanbrengt, is in het bezit van een spuitlicentie en kent de risico's. Werknemers die in de bespoten gewassen werken, hebben geen spuitlicentie. Het is daarom belangrijk dat zij goede voorlichting en instructies krijgen. 51% van de werkgevers geeft voorlichting en instructies aan vaste werknemers over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. 63% van de werkgevers geeft dit aan tijdelijke werknemers.

Arbocatalogus Glastuinbouw:

- Zorg dat medewerkers op de hoogte zijn van de risico's van het werken met gewasbeschermingsmiddelen en andere chemische middelen.
- Zorg dat medewerkers weten hoe zij die risico's kunnen voorkomen.

Toezicht

58% van de werkgevers houdt volgens de werknemers toezicht op het werken met gewasbeschermingsmiddelen. Vier op de tien werknemers weet dat er, volgens de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden, een spuitregister van blootstellingen aan gevaarlijke stoffen moet zijn. Ruim twee derde (67%) van deze werknemers heeft inzage in het spuitregister.

Arbocatalogus Glastuinbouw:

- Zorg dat de toepasser van de gewasbescherming in het bezit is van een geldige spuitlicentie.
- Werk volgens de aanwijzingen op het etiket en het veiligheidsinformatieblad.
- Zie erop toe dat de herbetredingstermijn wordt nageleefd.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

Bij ruim twee derde van de bedrijven (68%) worden persoonlijke beschermingsmiddelen gebruikt op advies van de verkoper, indicatie op de etiket (64%) en eigen kennis (57%). Slechts in één geval gebeurt dit naar aanleiding van een blootstellingbeoordeling.

Arbocatalogus Glastuinbouw:

- Werk alleen met stoffen uit de lijst van toegelaten middelen.
- Gebruik adembescherming met het juiste filter.

Arbocatalogus Glastuinbouw:

Filter	Kleur	Gewasbeschermingsmiddel	Gebruiksduur
AzP3	bruin/wit	meeste middelen (organische gassen/dampen)	8 uur of 1 maand
BzP3	grijs/wit	zure gassen/dampeblauwzuur (HCN) fosforwaterstof (HF) zoutzuur (HCl) formaline (CH ₂ O) chloor (Cl ₂) zwavelwaterstof (H ₂ S)	eenmalig
BzP3	grijs/wit	metamnatium	eenmalig
EzP3	geel/wit	zwaveldioxide (SO ₂)	eenmalig
KzP3	groen/wit	ammoniak (NH ₃)	eenmalig

Arbocatalogus Glastuinbouw:

- Werk volgens de aanwijzingen op het etiket en het veiligheidsinformatieblad.
- Draag spuitkleding bij alle spuitwerkzaamheden. Om uw huid goed te kunnen beschermen geldt voor alle kledingstukken dat ze ondoordringbaar voor chemicaliën moeten zijn. Voor een wegweroverall: met afsluitbare capuchon en elastiek in broekspijpen en mouwen over de laarzen en handschoenen.
- Draag een volgelaatsmasker voor bescherming van de ogen en het gezicht.
- Zorg voor nitrilrubber of neopreen handschoenen die lang, stevig en soepel zijn en aansluiten op de kleding. Zorg dat deze handschoenen zijn voorzien van een katoenen voering. Of draag er losse katoenen onderhandschoenen onder.
- Draag veiligheidslaarzen van neopreen of nitrilrubber.
- Reinig persoonlijke beschermingsmiddelen na gebruik grondig. Spoel masker, overall, laarzen en handschoenen af met lauw water en zeep.

Mengen

Mengen van gewasbeschermingsmiddelen brengt soms onvoorzien gevaar met zich mee. Zo kunnen er nieuwe stoffen ontstaan waarvan de gevaren niet bekend zijn. Het mengen gebeurt bij veel bedrijven (78%), Mengen brengt nieuwe risico's met zich mee, maar slechts 9% van de bedrijven voert de verplichte blootstellingsbeoordeling uit wanneer zij gewasbeschermingsmiddelen mengen.

Herbetreden

87% van de werkgevers is op de hoogte van de herbetredingstermijnen: de aan te houden termijn voordat een behandeld perceel of kas weer betreden mag worden. 63% van de werkgevers weet welke herbetredingsmaatregelen nodig zijn na het gebruik van gemengde gewasbeschermingsmiddelen. Bij 38% van de bedrijven worden na het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen geen 'persoonlijke beschermingsmiddelen gebruikt bij het herbetreden van de ruimte, waar dat wel zou moeten.

Arbocatalogus Glastuinbouw:

- Bekijk op het etiket of veiligheidsinformatieblad de veiligheidsaanbeveling voor herbetreding.

Werkt er iemand in de gewassen die nog niet volwassen is? Dan gelden er andere regels. Bekijk de regels op rijksoverheid.nl.

Verantwoording

Voor dit verkennend onderzoek is in het derde kwartaal van 2020 een vragenlijst afgenomen onder 85 werkgevers in de Nederlandse glastuinbouw en vollegrondsteelt. Vanwege de toen geldende coronamaatregelen zijn de bedrijven niet bezocht, maar is de vragenlijst telefonisch afgenomen. De bevindingen van deze verkenning heeft de Nederlandse Arbeidsinspectie dus niet op locatie geconstateerd, maar is gebaseerd op wat de respondenten in de telefoongesprekken hebben aangegeven.

Dit is een uitgave van:

Nederlandse Arbeidsinspectie

Postbus 90801 | 2509 LV Den Haag

© Rijksoverheid | oktober 2022